

GÜMRÜK KAPILARINDA YOLCU BERABERİ EŞYA UYGULAMASI

Öğr. Gör. Baycan DEMİRAL
İğdır Üniversitesi İğdır Meslek Yüksekokulu, İğdır,
baycan.demiral@igdir.edu.tr

Özet

Gümrük kapılarından geçiş yapan yolcuların, beraberlerinde ülkeye getirebilecekleri veya ülkeden götürebilecekleri eşyalar ve miktarları hakkında yeterince bilgiye sahip olmamaları nedeni ile maddi kayıplar yaşarken gümrük idaresince cezalandırılmaları da söz konusu olmaktadır. Çalışmanın amacı yolcu geçişlerindeki gümrük uygulamaları hakkında bilgi vererek yolcuların mağduriyetlerini önlemek ve gümrük idaresinin iş yükünde ve zaman kaybında tasarruf sağlayacağını belirtmektir. Konunun çerçevesinin mevzuata bağlı oluşu nedeniyle güncel kanuni mevzuat incelenerek, çalışmada rastlanabilecek olası farklı uygulamalar hakkında bilgi verilmiştir. 4458 sayılı Gümrük Kanununun 167. maddesi, 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu kararı eki "4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması hakkında Karar, 06.07.2011 tarihli ve 2011/39 sayılı Genelge çalışmanın yasal sınırlarını oluşturmaktadır. Bu yasal çerçeveye incelenerek yolcuların beraberlerinde geçiş yaptırabilecekleri eşyalar ve miktarları hakkında farkındalık yaratmak için yolcu geçiş salonlarında yer alacak panolarda bilgilendirmeler yapılması tavsiye edilmektedir. Ayrıca çeşitli sebepler ile ortaya çıkan farklı uygulamaların bir yasal hak olmadığı çalışmada belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yolcu, Gümrük Kapısı, Kişisel Eşya

THE APPLICATION OF PASSENGER GOODS AT CUSTOMS GATE

Abstract

The passengers who pass through customs gates are not allowed to have sufficient knowledge about the goods and quantities they can bring to the country with them or bring them from the country, but they also have to be punished in the Customs Administrations while experiencing financial losses. The purpose of the work is to inform passengers about the customs practices in passenger transit, to prevent the victims of the passengers and to indicate that the customs authorities will save the workload and time loss. Due to the fact that the framework of the subject is connected with the legislation, current legal legislation is examined and information is given about the possible different applications that may be encountered in the study. Article 167 of the Customs Code No. 4458, Decision No. 2009/15481 of the Council of Ministers "The Decree on the Application of Certain Articles of the Customs Code No. 4458 Circular dated 06.07.2011 and numbered 2011/39. constitutes the legal limits of the work. By examining this legal framework, it is recommended that passengers be informed in the passenger transit halls to raise awareness of the goods and quantities they may pass through. Moreover, it is stated that different applications arising from various reasons are not a legal right.

Keywords: Passenger, Customs Gate, Personal Goods

1.Giriş

Günümüzde uluslararası yolcu hareketliliğinin fazla olması ve ülke gümrük uygulamalarındaki farklılıklar nedeniyle ülkeler arasında ürün fiyat farklılıklarının olması, yolcuların beraberlerinde gümrüklerden geçirebilecekleri eşyalar ile bunların miktarlarında düzenlemeler yapılmasını zorunlu kılmıştır. Gümrük idareleri, yolcu beraberindeki kişisel ve hediyelik eşyayı, belirlenen miktar ve kıymet sınırları içinde olması durumunda Gümrük Kanununun 167.maddesindeki muafiyet ve istisnaları uygulamak suretiyle vergi dışında bırakmaktadır (Gümrük Kanununu Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar [GKBMUHK], 2009:madde 59). Eşyanın kıymet (430 Avro) sınırı aşılmış ancak yine de kabul edilmiş olan üst kıymet limitinin (1500 Avro) aşılmamış olması durumunda ise vergileri ödenmek suretiyle yolcu beraberinde gümrükten geçişine izin verilecektir. Eşya kişisel eşya veya hediyelik eşya niteliğini taşıyor ise o takdirde eşyaya gümrük idaresi ithalat veya ihracat mevzuatını uygulayarak beyanname açılmasını, vergilerinin ödenmesi suretiyle gümrükten geçişine izin verecektir (GKBMUHK,2009:madde63/2).

4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun 167. maddesi, 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, 06.07.2011 tarihli ve 2011/39 sayılı Genelge hükümleri irdelendiğinde yolcu beraberinde getirilebilecek eşyanın temel özelliğinin; kişisel kullanıma özgü veya hediyelik eşya amaçlı olup, kullanım alanı ve miktarı göz önüne alınarak, ticari amaç için ithal edilmediğinin anlaşılması gerekmektedir. Kişisel kullanıma özgü olmakla birlikte miktar itibari ile ticari nitelik taşıyan kişisel eşya ve hediyelik eşyanın gümrük vergilerinden muaf ithali söz konusu değildir.

Yolcuların beraberlerinde gümrüklerden geçirebilecekleri eşya ve miktarlarının belirlenmesinde, kişisel eşya, hediyelik eşya, ticari nitelik taşımayan eşya ve tabii ki öncelikle de yolcu kavramları belirleyici olmaktadır. Yolcu beraberinde eşya uygulamasında eşya ve miktarının belirleyiciliği gümrük idarelerinin ya eşyadan maktu vergi uygulaması yapmasına veya ithalat ve ihracat mevzuatına uygun olarak gümrük vergilerinin alınmasına ya da gümrük kanunda yer alan muafiyet ve istisna hükümlerine uygun olarak herhangi bir vergi uygulaması yapılmaması sonucunu doğurmaktadır.

“Yolcu, ticaret, memuriyet, tahsil, ziyaret, tedavi veya turizm gibi herhangi bir amaçla kısa veya uzun bir süre kalmak üzere, yabancı bir ülkeden kara, demiryolu, deniz veya hava yollarından biriyle Türkiye Gümrük Bölgesine gelen yabancı bir ülkede oturan Türkler ile yabancılar ve herhangi bir amaç ile gittikleri yabancı ülkeden kesin veya geçici olarak dönen, Türkiye’de oturan Türkler ve yabancılar ile Türkiye’den aynı amaçlarla ve aynı yollarla yabancı bir ülkeye giden benzeri Türk ve yabancıları, ifade eder” (Gümrük Yönetmeliği [GY], 2009:madde3/p).

Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliğinin 11/4.maddesi incelendiğinde nakil vasıtası sürücüleri ve hizmetlilerinin yolcu sayılmadığını; nakil vasıtası sürücü ve hizmetlilerinin ülkeye girişlerinde, yolcu girişi yapılan hudut kapılarındaki mağazalardan 1 karton sigara, en fazla 1 litrelik 1 adet alkollü içki, en fazla 120 ml’lik 1 adet parfüm ve 1 adet kozmetik ürün ile en fazla 1 kilogram çikolata veya şekerden mamul yiyecek satın alabilecekleri ibaresinden anlaşılmaktadır. Gümrük kapılarından girişlerde uygulanan eşya miktarı ile gümrük çıkışlarındaki eşya miktarının aynı olup olamayacağını ise “Türkiye’den çıkış yapan yolcular, nakil vasıtası sürücü ve hizmetlileri için yürürlükte bulunan yolcu beraberisi kişisel eşya listesinde yer alan eşyaya ilişkin miktarlar 3 kat olarak uygulanır” ifadesi açıklamaktadır (Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliği [GSMY], 2017: madde11/5).

Temel kabul edilen kavramların açıklaması ışığında, gümrük kapılarımızdan geçiş yapan yolcuların hangi durumda vergi ve diğer mali yükümlülükler ile karşılaşabileceklerini, var ise muafiyet ve istisnalardan nasıl yararlanabileceklerini bilmeleri önem arz etmektedir.

Çalışmanın amacı birden çok kanuni mevzuatta yer alan yolcu beraberisi eşya uygulamaları hakkındaki bilgileri tek bir makalede bir araya getirerek bilimsel literatürde ki eksikliği gidererek literatüre olumlu katkı sağlamaktır. Çalışmanın konusu Türkçe literatürde çok çalışılmamakla birlikte bu konuyu ele alan çalışmaların içerik bakımından eksik olması sebebi ile literatürdeki boşluğu dolduracağı çalışmanın önemini arz etmektedir.

2. Yolcu Beraberindeki Kişisel Eşyada Vergi Muafiyeti

Gümrük Kanunumuzun, Gümrükçe Onaylanmış İşlem ve Kullanım başlığı altında yer alan “Yolcuların kendi kullanımlarına mahsus kişisel eşya ile ticari mahiyette olmayan ve gümrük vergisi muafiyeti sınırları içinde kalan hediyeleşik eşya için bu madde hükümleri uygulanmaz” (Gümrük Kanunu [GK], 1999: madde57/5) hükmü kişisel eşya için gümrük idarelerince herhangi bir onaylama ve işlem yapmaya gerek olmadığını belirlemiştir. “Yolcular için öngörülen muafiyet, kara hudut kapısından giriş yapan yolcular için ayda en fazla 10 defa kullanılacaktır” (Eser, 2017: 49).

Yolcular, sınırsız miktarda Türk Parasını ve dövizini beraberlerinde Türkiye’ye getirebilirken yurt dışına beraberlerinde çıkarabilecekleri para miktarı 25.000-TL veya 10.000- Avro ile sınırlandırılmıştır. Yurt dışına çıkarılabilecek para miktarının istisnası dışarıda yerleşik kişiler ile yurt dışında çalışan Türk uyruklu kişiler, yurda girişlerinde beyan etmiş olmak, Türkiye’de yerleşik kişiler ise bankalardan döviz satın aldıklarını tevsik etmek kaydıyla 10.000- Avro veya eşitini aşan parayı yurt dışına çıkarabilirler. Türkiye’den yapılacak peşin ihracat bedelinin yurda girişte gümrük idaresine deklare edilerek belgelendirilmesi gerekmekte, aksi takdirde cezai işlemlere tabi tutulmaktadır (Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar [TPKKHK] 1989:madde4/f).

Yolcu beraberli gümrük çıkışlarında **25.000 TL**’yi veya **10.000 Avro**’yu aşan nakit çıkışları beyana tabidir (TPKKHK 1989:madde3/d).

Yolcuların kendilerine ait ziynet eşyası niteliğinde, ticari amaç taşımayan kıymetli madenlerden ve taşlardan yapılmış değeri 15.000-ABD Doları veya eşiti efektifi aşmayan eşyayı yurda getirebilirler ve yurt dışına çıkarabilirler. Ancak daha fazla değerdeki ziynet eşyasının yurt dışına çıkarılması, girişte beyan edilmiş olmasına veya Türkiye’den satın alınmış olduğunun tevsik etme şartına bağlıdır (TPKKHK 1989:madde7/c).

2009/15481 sayılı Kararın "Kişisel eşya" başlıklı 58/1 inci maddesi ile Karar eki Ek-9 liste kapsamı eşyaya muafiyet tanınmıştır. Ek-9 sayılı listede, sadece yolcu beraberinde gelecek eşya (A) bölümünde, yolcu beraberinde ya da yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra getirilmesi mümkün olan eşya ise (B) bölümünde yer almaktadır (GKBMUHK, 2009: madde 58/2).

Yurda giriş yapan yolcuların Karar eki Ek-9 liste kapsamı “A) Tüketim Maddeleri” bölümünde yer alan eşyaya, yolcu beraberinde olmak kaydıyla, muafiyet tanınacaktır. Tütün ve tütün ürünleri ile alkollü ürünler için muafiyet hakkı karşısında yazılı miktarı aşmamak kaydıyla her bir ürün için ayrı ayrı kullanılabilir. Ayrıca, tütün ve tütün ürünleri ile alkollü ürünlere ilişkin muafiyet hakkından, 18 yaşın altındaki yolcular faydalanamayacaktır (GKBMUHK, 2009: madde 60). İsteyen yolcular 1 kg çikolata veya 1 kg şekerden mamul yiyecek haklarının tamamını yani 2 kg’lık hakkı söz konusu eşyadan sadece birisi için kullanabilmektedirler (Eser, 2017: 49).

Tablo.1.1. Yolcu Beraberli Kişisel Eşya Listesi

A) TÜKETİM MADDELERİ	
a) TÜTÜN VE TÜTÜN ÜRÜNLERİ	
1- Sigaralar	600 adet
2- Sigarillolar (her biri 3 gr.dan ağır olmayan purolar)	100 adet
3- Puro	50 adet
4- Kıyılmış tütün (200 yaprak sigara kâğıdı ile)	250 gr.
5- Pipo tütünü	250 gr.

b) ALKOLLÜ ÜRÜNLER	
1- Alkol derecesi % 22'yi geçen alkol ve alkollü içkiler	1 lt.
2- Alkol derecesi % 22'yi geçmeyen alkol ve alkollü içkiler	2 lt.
c) KOZMETİK ÜRÜNLER	
600 ml'yi aşmamak kaydıyla kolonya, parfüm, lavanta, esans veya losyon ile 5 adet cilt bakım ürünü ve makyaj malzemesi	
ç) GIDA ÜRÜNLERİ	
1- Çay	1 kg.
2- Çözülebilir hazır kahve	1 kg.
3- Kahve	1 kg.
4- Çikolata	1 kg.
5- Şekerden mamul yiyecek	1 kg.
B) DİĞER EŞYA	
a) GİYİM VE YOLCULUK EŞYASI	
1- Yolcunun giyinip kuşanmasına mahsus eşya	
2- Yolcunun yaşantısına mahsus eşya ile seyahat eşyası	
b) ELEKTRONİK /DİJİTAL EŞYA	
1-LCD veya plazma ayırımı yapılmaksızın bir adet renkli televizyon (55 ekrana [55 ekran dahil] kadar)	
2- Birer adet video kamera (10 adet boş kaseti ile birlikte) ve fotoğraf makinesi (hafıza kartı veya 5 adet filmi ile birlikte)	
3- Bir adet GPS yön bulma cihazı	
4- Bir adet dizüstü bilgisayar ya da PC, aksam ve parçaları (flash bellek, harici hard disk dahil)	
5- Bir adet radyo veya radyo-teyp	
6- Her türlü ses ve görüntü kaydedici ve oynatıcı cihazlardan bir adet ile bu cihazlara ait toplam 10 adedi geçmemek üzere üzerine kayıt yapılabilen plak, teyp kaseti, CD, VCD, DVD	
7- Bir adet kasetli veya oyun kartlı elektronik oyun aleti	
8- Tv, müzik çalar, video oynatabilme özelliğine sahip olanlar dahil olmak üzere GSM-Cep telefonu (yabancı misyon mensupları hariç iki takvim yılında 1 adet)	
c) MÜZİK ALETLERİ	
Elde taşınabilir müzik aletlerinden birer adet olmak üzere en çok 3 adet	
ç) SPOR VE OYUN ALETLERİ	
1- Bir adet kamp çadırı	
2- Bir adet dalgıç takımı	
3- Bir adet motorsuz şişirme bot	
4- Bir adet yelken tertibatlı sörf	
5- Bir çift yüzme paleti	
6- Golf malzemesi (golf aracı hariç)	
7- Yolcunun tek başına kullanabileceği özelliğe sahip birer adet olmak üzere spor yapmasına mahsus diğer spor alet ve giysileri (paraşüt ve kayak takımı dahil, deniz motosikleti ve motorlu deniz kızağı hariç)	
d) SAĞLIK CİHAZLARI	
1- Hasta yolcuya ait yatak	
2- Maluller için hareket ettirici tertibatı bulunan motorlu, motorsuz koltuk	
3- Şahsi tedavide kullanılan ilaçlar	

4- Kişinin kullanımına mahsus tıbbi cihazlar
5- Gaz maskesi, koruyucu elbise
e) MUTFAK EŞYASI
Yolculuk esnasında kullanılacak mutfak aletleri ile birer adet olmak üzere küçük ev aletleri
f) DİĞERLERİ
1- Hac ve umreden gelen yolcuların beraberlerinde getirecekleri veya posta veya kargo yoluyla gönderecekleri, Müsteşarlık ile Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenecek miktarda hurma ve zembek suyu
2- Çocuk yolcuya mahsus bir adet çocuk arabası
3- Çocuk yolcuya mahsus oyuncaklar
4- Bir adet ütü
5- Bir adet bisiklet
6- Bir adet el dürbünü (gece görüş dürbünü ve gözlükleri ile gece görüş keskin nişancı dürbünleri hariç)
7- Araçla birlikte yolculuk halinde, aracın kendisine ve sürücüsünün kullanımına mahsus diğer alet ve cihazlar (Akü şarj cihazı, akü ile çalışan otomobil süpürgesi, akü ile çalışan buzluk vb.)
8- Kişisel kullanıma mahsus kitap veya benzeri basılı yayın
9- Yolcunun beraberinde olmak kaydı ve şartıyla evcil hayvanlardan toplam 2 adet veya 10 adet akvaryum balığı (veteriner sağlık raporu, orijin ve aşı belgesi ile varsa kimlik ve eşgal belgesi ibraz şartı ve veteriner kontrolü kaydıyla)

Kaynak: 07.10.2009/27369 sayılı Resmi Gazete 2009/15481 sayılı Kararın "Kişisel eşya" başlıklı 58 inci maddesi ile Karar eki Ek-9

Yolcular seyahatleri süresince, şahsi tedavilerinde kullanmak üzere getirmek zorunda oldukları ilaçlara ilişkin gümrük idaresine belge (sağlık kuruluşlarından alınmış rapor, doktor raporu veya reçete vb.) sunmak zorundadırlar. Gümrük idarelerince ülkemizde kalınacak süre dikkate alınarak makul miktarda ilacın yolcu beraberinde yurda girişine izin verilecektir (Eser, 2017: 49).

Yukarıdaki listede yer alan "f) Diğerleri" başlıklı bölümünün 9 uncu maddesindeki evcil hayvanlar ibaresi "kedi, köpek ve kuş" ile sınırlı tutulmuştur. Yolcu, evcil hayvanlarını, veteriner sağlık raporu, orijin ve aşı belgesi ile varsa kimlik ve eşkal belgesi ile gümrük idaresine ibraz ederek ve veteriner kontrolüne sunmak koşuluyla gümrükten geçirebilmektedirler.

2.1.Yolcu Beraberindeki Hediye Eşyada Vergi Muafiyeti

Karar eki [Ek-9'daki](#) liste kapsamı eşya için muafiyet karşılığında yazılı miktar ile sınırlı olarak uygulanacaktır. Hem 430 Avro' luk yolcu beraberindeki hediye eşya muafiyet hakkı, hem de kişisel eşya muafiyet hakkı her bir yolcu başına Ek-9'daki listede yer alan eşya için karşılığında yazılı miktarlarla sınırlıdır. Diğer bir ifadeyle, listede yer alan eşya için eşyanın kıymetine bakılmaksızın listede belirtilen miktar kadar getirilebilecektir. Muafiyet, her bir yolcu için toplam gerçek kıymeti 430 Avroyu geçmeyen eşya için uygulanır. Ancak, 15 yaşından küçük yolcular için bu miktar 150 Avro olarak uygulanır (GKBMUHK, 2009: madde 61). Liste kapsamı dışında kalan eşya için ise, getirilen eşyaya muafiyet uygulanabilmesi için eşyanın toplam kıymetinin 430 Avroyu aşmaması gerekmektedir. Yolcu beraberinde getirilen eşyanın kıymeti, ibraz edilen faturaya, satış fişine veya eşya bedelinin ödendiğine ilişkin belgeye göre belirlenir. Bu tür belge ibraz edilememesi veya ibraz edilen belgede kayıtlı kıymetin düşük bulunması halinde, eşyanın kıymeti gümrük idaresince belirlenir (GKBMUHK, 2009: madde 63/3).

2.2. Yolcu Beraberinde Getirilen Cep Telefonunda Uygulama Esasları

01.02.2008 tarihinden itibaren yolcuların, yurt dışından edindikleri bir (1) adet cep telefonunu kişisel eşya kapsamında getirmeleri mümkündür. 2 takvim yılında bir adet olmak üzere getirilebilecek bu telefonlar için gümrük idaresince herhangi bir vergi tahakkuku ve belge tanzimine gerek yoktur. Yolcunun giriş yaptığı tarihten itibaren en geç 120 gün içinde yurt dışından getirdiği cep telefonunu Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna kayıt altına alması gerekmektedir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun internet sitesinden kayıt ile ilgili bilgilere ulaşılması mümkündür (www.tuketici.btk.gov.tr). Yolcu beraberinde getirilen cihazların kayıt işlemi için pasaport sahibi olan kişilerin e-devlet sitesinden veya abone kayıt merkezlerinden başvurması gerekmektedir. Abone kayıt merkezine şahsen başvurularda pasaportun yanı sıra telefon harcı ödendiğini gösterir belgenin aslı ile başvuruda bulunulması istenmektedir. Getirilen telefonun 120 günden sonra yurt içinde kullanılabilmesi için vergisinin ödenmesi gerekmektedir. Bu nedenle yolcu, harç bedelini bankalara, vergi dairesine nakit veya internet vergi dairesinden kredi kartıyla yatırabilmektedir. 2018 yılı için 170,70 TL olan “Yolcu beraberinde getirilen telefon kullanım izin harcı” bedeli makbuzunda: cep telefonunun 15 rakamlı IMEI numarası, kayıt yapacağınız pasaport sahibinin ad ve soyadı, T.C. Kimlik numarası bulunması gerekmektedir. E-Devlet kaydı olmayan yolcular, abone kayıt merkezlerine ödedikleri banka hesap belgesi ile kayıt yaptırabilmektedirler (www.tuketici.btk.gov.tr).

18 yaşından küçük T.C. vatandaşları yurt dışından yolcu beraberinde cihaz getirebilir ve kendi adlarına kayıt yaptırabilir. 18 yaşından küçükler için kayıt başvuruları; anne, baba ya da yasal temsilcilerinin kendi e-Devlet sayfaları üzerinden başvuru türü olarak “Çocuğumun bilgileri ile başvuru yapacağım” seçeneği işaretlenerek çocuğun bilgileri kullanılmak suretiyle gerçekleştirilebilmektedir (www.tuketici.btk.gov.tr).

İki veya daha fazla telefonu yurda sokmak isteğinde olan yolcuların için ise; Gümrükler Genel Müdürlüğünün 03.02.2017 / 22386408 nolu yazısı derki; iki takvim yılı içerisinde bir kişi adına ulusal ağda tek bir IMEI kaydının olması gerektiğinden bahisle, 1 adet muafiyet sınırını aşan ve vergileri alınarak teslim edilen telefonların getiren kişi veya üçüncü kişiler adına ulusal ağa tanıtılmaması için gerekli tedbirlerin alınması amacıyla, Bölge Müdürlüğünüzce Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna 1 adet muafiyet sınırını aşan telefonların kişi ve IMEI numaralarının bildirilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan; söz konusu cep telefonunun gümrük vergileri ödenmediği takdirde, eşya gümrüğe terk edilmiş sayılmaktadır.

2.3. Vergileri Ödenmek Suretiyle Yolcu Beraberinde Getirilebilecek Eşya

15 yaş ve üzeri yaştaki yolcuların beraberinde veya kendilerinden bir ay önceki veya üç ay sonraki süreler içerisinde getirdikleri, ticari miktar ve mahiyet taşımayan ve her bir sevkiyat bedeli yolcu başına 1500 Avro'yu geçmeyen eşyaları için sabit oranlı vergi tahsil edilmektedir. Her bir yolcu için kıymeti 1500 Avro'yu geçmeyen eşyanın geldiği ülkeye göre değişen oranda tek ve maktu vergi uygulanmaktadır. Söz konusu vergi oranları eşyanın(GKBMUHK, 2009: madde 62)'ye göre;

- AB ülkelerinden doğrudan gelmesi durumunda %18
- Diğer ülkelerden gelmesi durumunda %20

Olarak uygulanmakta ve eşyanın;

- a) Ticari miktar ve mahiyet arz etmemesi,
- b) Yolcu beraberinde ya da yabancı bir ülkeden posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelmesi,
- c) Diplomatik eşya ve yolcu eşyası hariç olmak üzere posta ve hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelenlerde brüt 30 kilogramı geçmemesi gerekmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, yolcu beraberi hediyeelik eşyaya ilişkin muafiyet yolcuların yaşına göre, 150 ve 430 Avro değerindeki eşya için geçerlidir. Yolcu beraberinde getirilen eşyanın bu değerleri aşması halinde, 1500 Avroyu geçmemesi kaydıyla eşyanın vergilendirilmesinde muafiyet miktarına [150 (15 yaş altındaki yolcular için) veya 430 Avro] tekabül eden vergi düşüldükten sonra kalan kısım için yukarıda belirtilen tek ve maktu vergi uygulanmaktadır (GKBMUHK, 2009: madde 63/1).

Yolcu beraberinde getirilen eşyanın tek başına kıymetinin 1500 Avro'yu aşması halinde, Söz konusu eşyaya yürürlükte olan ithalat vergilerine ilişkin oranlar uygulanacaktır (GKBMUHK, 2009: madde 63/2). Yolcu beraberinde getirilen eşyanın kıymeti, ibraz edilen faturaya, satış fişine veya eşya bedelinin ödendiğine ilişkin belgeye göre belirlenmektedir. Bu tür belge ibraz edilememesi veya ibraz edilen belgede kayıtlı kıymetin düşük bulunması halinde, eşyanın kıymeti gümrük idaresince belirlenmektedir (GKBMUHK, 2009: madde 63/3). Kara hudut kapısından giriş yapan yolculara muafiyet hakkı ayda en fazla 10 defa kullanılır (Eser, 2017: 49).

3. Yolcu Beraberinde Getirilmesi Mümkün Olmayan Eşya Ve Yolculara İlişkin Kaçakçılık Suçları Ve Cezaları

Ticari mahiyet ve miktar arz eden eşya ile her bir sevkiyat ya da yolcu başına kıymeti 1500 Avro'yu geçen eşyanın, yolcu beraberinde getirilmesi mümkün değildir. Ayrıca gelen eşyanın değerinin 430 Avro'luk muafiyet sınırının altında bir değeri olsa dahi gelen eşyanın ticari amaçlı olarak getirildiği kanaati oluştuğu takdirde eşyanın ithaline izin verilmez (GKBMUHK, 2009: madde 63/2).

Yolcu beraberinde vergili veya vergisiz getirilebilecek eşyalar yukarıda ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Gümrük işlemine tabi tutmaksızın yurda sokulmak istenen eşyalar ile ilgili olarak 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun ceza uygulamaları söz konusu olacaktır. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 6.Maddesinin 4.bendi "Yolcuların, beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında çıkan eşyanın ticari mahiyette ya da ithali veya ihracının yasak olması halinde üçüncü madde hükümleri uygulanır." diyerek 5607 sayılı kanunun 3. maddesine gönderme yapmaktadır. İlgili kanun maddesinin sadece yolcuyu ilgilendiren hükümleri aşağıda yer almaktadır.

5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu:

Kaçakçılık suçları

MADDE 3 – (Değişik: 28/3/2013-6455/54 md.)

(1) Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır.

(2) Eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(5) Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(6) Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(7) İthali kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İthali yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.

(8) İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkararak kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(10) Kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın akaryakıt ile tütün, tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarısından iki katına kadar artırılır, ancak bu fıkranın uygulanması suretiyle verilecek ceza üç yıldan az olamaz.

4. Sonuç

Yolcu beraberinde gümrüklerden geçirilebilecek eşya, muhteviyatı ve miktarı kanun hükümleri ve ilgili diğer mevzuat ile net olarak belirlenmiştir. Yolcunun mevzuat hakkında yeterince bilgiye sahip olmaması yolcu için bir hak doğurmamakta, ceza hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.

Tüm mevzuat hükümlerinde, gümrükten geçebilecek eşyanın, gümrük muafiyet sınırlarını aşmaması, beyan edilmiş olması, ticari mahiyet taşımaması koşulları net olarak belirtilmiştir. Muafiyet sınırlarını aşan ancak ticari mahiyet taşımadığına kanaat getirilecek eşyanın gümrükten geçişi ise ödenmesi gereken gümrük vergilerin ödenmesi ile mümkün olmaktadır. Buradaki “ ticari mahiyet taşımadığına kanaat getirilen eşya” kavramı mevzuat uygulayıcısı olan gümrük idaresi çalışanlarının: mevzuat bilgi ve tecrübelerine, gümrüğün bulunduğu yere, gümrük çalışanlarının dikkatine, ilgili gümrükteki iş yoğunluğuna, personel sayısına, inceleme için gerekli araç ve gerecin varlığına göre gümrükten gümrüğe farklılıklar arz edebilmektedir. Bu neden ile yolcunun bir gümrük kapısından geçirmiş olduğu eşya ve miktarının diğer bir gümrük kapısında aynı şekilde uygulanmaması söz konusu olabilmektedir. Gümrük kapıları arasında ve hatta kimi zaman da aynı gümrük kapısında, farklı uygulamanın varlığı yolcu için geçerli bir gerekçeyi oluşturmamakta, yolcu bir diğer uygulamayı emsal göstermek suretiyle hak sahibi olamamaktadır.

Gümrük geçişlerinde yolcu, cezalı duruma düşmemek, beraberindeki eşyayı gümrük depolarına terk etmek zorunda kalmamak ve de cezalı işlemlere muhatap olmamak için mevzuat hükümlerine uyması gerekmektedir. Bu ise yolcunun beraberinde getirmekte olduğu eşya ile ilgili mevzuat hakkında bilgi sahibi olmasıyla mümkündür. Yolcu bu bilgileri Gümrükler Genel Müdürlüğüne ait (www.ggm.gtb.gov.tr) internet adresinden elde edebileceği gibi geçiş yapmakta olduğu gümrük kapılarındaki uyarı levhalarından öğrenebilir. Ancak ülkemizin tüm gümrük kapılarında uyarı levhalarının sağlıklı bir şekilde görülebilir noktalarda olduğunu söylemek de mümkün değildir. Nitekim uygulamanın var olduğu gümrük kapılarındaki yolcu salonlarında kırmızı hat ve yeşil hat uygulaması hakkında bilgi sahibi olmak bile hem yolcu mağduriyetini ortadan kaldıracak hem de gümrük idaresinin iş yükünü hafifletecektir. Yolcu beraberinde kişisel eşya ve toplam bedeli 430 Avro’yu aşmayan hediye eşya ile geçişleri yeşil hattı (yeşil yol veya yeşil kapı) kullanmak suretiyle yapılmalıdır. Yeşil hattı kullanmak demek gümrüğe tabi eşya yok demektir. Ancak yeşil hattı kullanmasına rağmen yolcunun beraberindeki eşyanın kişisel eşya niteliğini taşımaması, hediye eşyanın değerinin 430 Avro’yu aşmış olduğunun tespiti durumunda ödenmesi gereken vergiler 2 katı olarak tahsil edilir. Ticari ve yasak eşyanın varlığı durumunda ise kaçakçılık suçu ile savcılığa sevk edilir. Kırmızı hattı kullanmak ise gümrüğe tabi eşya var beyanını ifade eder. Gümrük idaresi, kırmızı hattı kullanan yolcunun beraberindeki eşyanın vergilerini hesaplayarak ve tahsil ederek eşyanın geçişine izin verir. Yolcunun kırmızı hatta kendisinden talep edilen gümrük vergilerini ödememesi halinde eşya gümrük ambarlarına alınır.

Yolcu beraberindeki eşyayı gümrüğe eksiksiz ve doğru bir şekilde sunmalı; muafiyet sınırları içerisinde ise vergisiz bir şekilde gümrükten geçmelidir. Eşyanın, gümrük vergileri ödenmek suretiyle yolcu beraberinde geçişi söz konusu ise gümrük idaresinin hesaplayacağı vergi, fon, bandrol, harç vb. bedellerinin ödenmesi gerekmektedir. Gümrük idaresince belirlenecek vergi ve diğer bedellerin ödenmemesi halinde eşya mahrecine iade edilir ya da yolcu tarafından gümrük idaresine belirlenmiş yasal süre içerisinde geri alınmak koşulu ile teslim edilir. 4458 Sayılı Gümrük Kanununun 48. maddesinin 2.bendi ne göre bu süre üç aydır, yasal sürenin bitimi ile yolcu eşyayı geri alma hakkını kaybeder, eşya, tasfiyelik eşya statüsü kazanmaktadır.

Yolcu, beraberindeki eşyayı kısmen veya tamamen gümrük idaresine sunmamış olması halinde sahip olduğu yolcu beraberisi eşya haklarından vazgeçmiş olacaktır. Ayrıca eşyanın niteliğine ve miktarına uygun olarak Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3.maddesinde tanımlanmış olan cezalar uygulanacaktır.

Yolcu beraberinde gelmiş olmasına rağmen muafiyet sınırlarının dışında olan veya ticari nitelik taşıyan eşyanın yurda girişi, ithalat mevzuatı hükümlerine uygun olarak beyanname verilmesini ve vergi ödenmesini zorunlu kılmaktadır.

Araştırmanın sınırlarını çizen mevzuat hükümlerinin bağlayıcı olması, mevzuat dışı yorumlara elverişsiz olması ve ilgili alanda yazılmış olan akademik kaynakların azlığı çalışmanın kısıtlılığı olmuştur. Yapılan bu çalışmanın bundan sonraki yapılacak diğer çalışmalara kaynak niteliğinde olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Eser, K. (2017). “Yolcu Beraberisi Eşya Muafiyeti”. Gümrük ve Ticaret “ Uzman Görüş”, 44- 45: 49. Gümrük Kanunu. (1999). T.C. Resmi Gazete, 23866, 4 Kasım 1999.

Gümrük Yönetmeliği. (2009). T.C. Resmi Gazete, 27369(Mükerrer), 07 Kasım 2009.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu.(2007). T.C. Resmi Gazete, 26479, 21 Mart2007.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar. (1989). T.C. Resmi Gazete, 20249, 11 Ağustos 1989.

4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar. (2009). T.C. Resmi Gazete, 27369,07 Ekim 2009.

<https://ggm.gtb.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/bireysel/yolcu-muafiyetleri>. (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2018).

<http://tuketici.btk.gov.tr/tr-TR/Sik-Sorulan-Sorular/Merkezi-Cihaz-Kayit-Sistemi>.(Erişim Tarihi: 18 Haziran 2018)

Ek Kaynakça

Canitez, M. (2008). Uygulamalı Gümrük Mevzuatı, Ankara: Gazi Kitabevi

Dölek, A. (1999). Mevzuat Işığında Dış Ticaret İşlemleri ve Piyasa Uygulamaları, İstanbul: Beta

Dölek, A. (2013). Gümrük İşlemleri, İstanbul: Umut Kitap.

Kaya, F. (2011). Dış Ticaret ve Finansmanı, İstanbul: Beta

Selen, U. (2009). Gümrük İşlemleri, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Utkulu, U. ve diğ. (2009). Türkiye’de Dış Ticaret İşlemleri ve Gümrük Uygulaması, Ankara: Gazi Kitabevi.